Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 21. lipnja 2018.
(OR. en)

10306/18

SOC 431
EDUC 264

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	21. lipnja 2018.
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	9724/18 + COR 1 + COR 2
Predmet:	Integrirane politike razvoja u ranoj dobi kao alat za smanjenje siromaštva i promicanje socijalne uključenosti – Zaključci Vijeća

Za delegacije se u prilogu nalaze Zaključci Vijeća „Integrirane politike razvoja u ranoj dobi kao alat za smanjenje siromaštva i promicanje socijalne uključenosti" koje je Vijeće usvojilo na sastanku 21. lipnja 2018.

Integrirane politike razvoja u ranoj dobi kao alat za smanjenje siromaštva i promicanje socijalne uključenosti

Zaključci Vijeća

POTVRĐUJUĆI DA

1. Promicanje i zaštita prava djece, borba protiv siromaštva djece i socijalne isključenosti te omogućavanje jednakih mogućnosti za svu djecu neovisno o njihovoj društvenoj, kulturnoj, etničkoj ili drugoj pozadini, temeljni su ciljevi Europske unije. U Povelji EU-a o temeljnim pravima navodi se da djeca imaju pravo na takvu zaštitu i brigu kakva je potrebna za njihovu dobrobit i da u svakom djelovanju koje se odnosi na djecu, bez obzira na to provode li ga tijela javne vlasti ili privatne institucije, primarni cilj mora biti zaštita interesa djeteta;

2. U okviru strategije Europa 2020. Europska unija i njezine države članice obvezale su se smanjiti siromaštvo i socijalnu isključenost, između ostalog i među djecom. Siromaštvo i socijalna isključenost 2016. još su bili prijetnja za 24,8 milijuna djece u Uniji. To ostaje važan razlog za zabrinutost jer siromaštvo djece nema samo izravni negativni utjecaj na dobrobit djece, već i na društvo kao cjelinu. Djeca koja rastu socijalno isključena i u siromaštvu imaju manje izgleda biti uspješna u školi, zdrava i kasnije u životu u potpunosti ostvariti svoj potencijal. Siromaštvo djece i socijalna isključenost za društvo znače prijetnju razvoju djece zbog kojih je nemoguće iskoristiti najbolje od svojih talenata, a moguće je i da se potrebitima potpora mora pružati cijeli život;

3. U Europskom stupu socijalnih prava koji je proglašen 2017. poziva se na borbu protiv siromaštva iz perspektive pravâ djeteta i kao načelo utvrđuje da djeca imaju pravo na zaštitu od siromaštva, da djeca s nepovoljnom pozadinom imaju pravo na posebne mjere za poboljšanje jednakih mogućnosti i da djeca imaju pravo na cjenovno dostupan i kvalitetan rani i predškolski odgoj i obrazovanje;

4. Utvrđivanjem „ciljeva iz Barcelone” Europska unija i njezine države članice obvezale su se do 2010. osigurati pružanje formalne skrbi za djecu za najmanje 90 % djece u Uniji između tri godine starosti i dobi kad im počinje obvezno obrazovanje te za najmanje 33 % djece mlađe od tri godine. Ti su ciljevi potvrđeni Europskim paktom za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2011. – 2020. Strateškim okvirom za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja također je utvrđen cilj da do 2020. najmanje 95 % djece (od četvrte godine starosti do dobi kad im počinje obvezno obrazovanje) bude uključeno u rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

5. Razdoblje ranog djetinjstva u razvoju djece ključno je za oblikovanje njihova zdravlja, učenja, ponašanja i socijalne uključenosti te utječe na njihov ukupan tijek života. S tim u vezi politike i službe za razvoj u ranoj dobi među ključnim su alatima za sprečavanje i rješavanje siromaštva i socijalne isključenosti, prekidanje zatvorenog kruga bivanja u nepovoljnom položaju koje se prenosi s naraštaja na naraštaj i promicanje socijalne mobilnosti;

6. Ratifikacijom Konvencije UN-a o pravima djeteta sve bi zemlje trebale nastojati osigurati da se ni jednom djetetu ne uskrati njegovo pravo na pristup osnovnim uslugama zdravstvene zaštite u ranoj dobi, uključujući preventivnu zdravstvenu zaštitu u ranoj dobi, prehrani i dobrobiti, posebno se usredotočujući na prava djece s nepovoljnom pozadinom;

7. Obveza o iskorjenjivanju siromaštva, osiguravanju zdravog života, suzbijanju nasilja i seksualnog iskorištavanja te promicanju dobrobiti za sve i u svim dobnim skupinama, kao i pružanje uključivog i pravednog kvalitetnog obrazovanja na svim razinama, uključujući i ranu dob, sastavni je dio ciljeva održivog razvoja do 2030.;

8. Ulaganje u razvoj u ranoj dobi izuzetno je isplativo jer se njime sprečavaju budući javni troškovi za svladavanje posljedica nedostatka obrazovanja, vještina i zaposlenja koje vode u siromaštvo i socijalnu isključenost;

ISTIČUĆI DA

9. Za borbu protiv siromaštva djece i socijalne isključenosti te promicanje dobrobiti djeteta potreban je višedimenzionalni i integrirani pristup koji se temelji na tri glavna stupa, uključujući pristup odgovarajućim resursima, pristup cjenovno dostupnim kvalitetnim uslugama i pravo djece da sudjeluju kako se navodi u preporuci Komisije 2013/112/EU „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti”;

10. Ulaganje u rani i predškolski odgoj i obrazovanje izuzetno je važno ne samo za smanjivanje nejednakosti u ranoj dobi, već i za sprečavanje rizika od siromaštva i isključenosti u odrasloj dobi, polaganjem temelja za uspješno cjeloživotno učenje, socijalnu integraciju i zapošljivost. Sudjelovanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju korisno je svoj djeci, ali posebno je važno za djecu s nepovoljnom pozadinom s obzirom na to da je ključno za bolju prilagodbu u školi i učenje, kao i za sprečavanje i uklanjanje nejednakosti putem rane intervencije. Djeca iz manjinskih skupina i obitelji s nižim primanjima često imaju puno manje izgleda uključiti se rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Stoga je ključno djeci s nepovoljnom pozadinom jamčiti jednak pristup kvalitetnim univerzalnim uslugama;

11. Mjere u vezi s razvojem u ranoj dobi moraju biti usmjerene na dijete i sve aspekte razvoja i dobrobiti djeteta. Potrebne su integrirane i višesektorske politike radi pružanja potpore rastu i zdravlju djece, osiguravanja ranog otkrivanja teškoća i ranih intervencija, uključujući pristup univerzalnim preventivnim zdravstvenim uslugama i uslugama rehabilitacije, kako bi se zajamčile kvalitetne mogućnosti ranog učenja i spriječilo zapostavljanje, nasilje i ostale rizike. Dobra koordinacija i interakcija među zdravstvenim, obrazovnim i socijalnim sustavom te sustavom za zaštitu djece u tom su smislu ključne;

12. Ključan je integrirani i koordinirani pristup na razini na kojoj se pružaju usluge razvoja u ranoj dobi, a posebno na lokalnoj razini. Izuzetno je važna raspoloživost obučenih pružatelja usluga i stručnjaka. Ulaganja u redovita osposobljavanja stručnjaka, među ostalim s ciljem bolje interakcije i partnerstva s roditeljima[1], kao i rad s djecom i obiteljima s nepovoljnom pozadinom korisni su za poboljšanje ne samo pristupa uslugama, već i kvalitete usluga;

13. S obzirom na to da su roditelji osobe koje su prvenstveno i prije svega odgovorni za zdravlje, dobrobit i razvoj djeteta, trebaju odgovarajuću potporu. Promicanje programa za socijalnu uključenost i sudjelovanja očeva i majki na tržištu rada, pružanje financijske potpore i pristup uslugama vrlo su važni. Potrebni su pristupi usredotočeni na obitelj. Dobro osmišljenim nacionalnim politikama za uspostavljanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života, poput dopusta zbog roditeljstva i prilagodljivih uvjeta rada, može se također poduprijeti i sudjelovanje obaju roditelja na tržištu rada, kao i poticati na češću jednaku podjelu odgovornosti za skrb između očeva i majki. Raspoloživost, pristupačnost kao i cjenovna dostupnost kvalitetnih usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja olakšavaju roditeljima usklađivanje njihovih profesionalnih i roditeljskih dužnosti i tako im omogućuju da zadrže zaposlenje ili se vrate na plaćeni posao što je na mnogo načina važno za dobrobit i razvoj djece;

14. Usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ključni su sastavni dio politika razvoja u ranoj dobi, ali službeni njegovatelji i edukatori nisu jedini koji nose odgovornost za opći razvoj u ranoj dobi. Treba dobro informirati, podupirati i voditi roditelje, među ostalim prije ulaska u formalni sustav, dok se o djetetu skrbi kod kuće. S tim u vezi ključne su aktivnosti informiranja, posebno za najranjivije zajednice. Prakse produbljivanja partnerstva između roditelja i službi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje imaju posebno pozitivan učinak za djecu s nepovoljnom pozadinom.

---

[1] Svi stavci u ovim zaključcima koji se odnose na roditelje relevantni su i za skrbnike te primarne staratelje.

15. Kombinacija univerzalnih politika promicanja dobrobiti i razvoja sve djece te ciljanih politika usmjerenih na najranjivije obitelji, koje se pritom ne stigmatizira, ključni je element u razvoju djelotvornih strategija. Prakse kojima se potiču multidisciplinarni pristupi, mobilni društveni rad, posjeti domovima, osposobljavanje u roditeljskim vještinama, pružanje savjeta i smjernica obiteljima, uključenost posrednika iz skupina i zajednica koje su u nepovoljnom položaju, omogućavanje slobodnog pristupa uslugama i poticaji za njihovu upotrebu mogli bi doprinijeti ne samo uključivanju u rani i predškolski odgoj i obrazovanje, već i općem poboljšanju obiteljske skrbi te dobrobiti i razvoja djece;

16. S obzirom na to da se djeca s invaliditetom ili posebnim potrebama suočavaju s višestrukim preprekama, izuzetno su važni rana intervencija i pružanje potpore roditeljima putem službi koje usko surađuju s obitelji ili zajednicom. Djeca s invaliditetom ne moraju imati problema samo zbog toga što nisu uključena u obrazovni sustav, već i zbog toga što se ne mogu slobodno kretati u svom fizičkom okruženju, kao i zbog predrasuda i stereotipa. Bez pravodobne i odgovarajuće potpore, zaštite i mjera za promicanje uključenosti te poteškoće mogu postati još ozbiljnije i izazvati doživotne posljedice i za roditelje i za djecu u smislu većeg siromaštva i isključenosti;

17. Djeci koja su odvojena od svojih roditelja i/ili obitelji treba ponuditi jednake mogućnosti za razvoj i učenje. Kako bi se takvoj djeci omogućilo da krenu u život s povoljnije pozicije, izuzetno su važni deinstitucionalizacija skrbi za djecu, osiguravanje zaštite, usluga i pomoći pri čemu se usko surađuje s obitelji i zajednicom, ulaganje u preventivne službe i potpora obitelji te jačanje sustava za zaštitu djece;

18. Iako odgovornost za organizaciju i sadržaj politika razvoja u ranoj dobi, kao i općenito politika i službi za dobrobit i zaštitu djeteta ostaje u nadležnosti pojedine države članice, suradnja otvorenom metodom koordinacije može doprinijeti postizanju ciljeva europskog stupa socijalnih prava pri čemu se zahtijeva snažna akcija na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;

19. Europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF) važan su doprinos provedbi reformi politike o djeci, koji potporu dobivaju financiranjem iz nacionalnih proračuna;

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

POZIVA KOMISIJU DA

20. Nastavi na istaknutom mjestu u političkom programu, i nakon 2020. godine, promicati prava djeteta i politike usmjerene na djecu i obitelji te pruži potporu državama članicama u provedbi nacionalnih politika;

21. U skladu s raspodjelom nadležnosti utvrđenom u Ugovorima, promiče provedbu načela europskog stupa socijalnih prava u vezi s djecom, a posebno prava na zaštitu od siromaštva, prava djece s nepovoljnom pozadinom na posebne mjere za jačanje jednakih mogućnosti i prava na rani i predškolski odgoj i obrazovanje koji su cjenovno dostupni i kvalitetni;

22. Nastavi promicati i jačati dijalog među državama članicama, stručnjacima, socijalnim partnerima i civilnim društvom te olakšavati uzajamno učenje i razmjenu dobre prakse u odgovarajućim područjima. Time su obuhvaćeni sprečavanje siromaštva djece, politike razvoja u ranoj dobi uključujući integrirane pristupe u raznim područjima politike, rani i predškolski odgoj i obrazovanje visoke kvalitete, kao i učinak digitalizacije na razvoj u ranoj dobi;

23. Nastavi i jača analitički rad i praćenje tema koje se odnose na siromaštvo djece te njihovu dobrobit i razvoj, u uskoj suradnji s državama članicama.

POTIČE DRŽAVE ČLANICE, uzimajući u obzir njihove posebne okolnosti, da

24. Osiguraju jednak i pravedan pristup kvalitetnim univerzalnim uslugama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja svoj djeci daljnjim poboljšavanjem:

   – njihove raspoloživosti, uzimajući u obzir regionalne razlike i potrebe,

– njihove pristupačnosti i cjenovne dostupnosti, uravnoteženom mješavinom univerzalnih i ciljanih politika, službi i raznih poticaja, kao i mjera za premošćivanje prepreka,

– njihove uključivosti, uključivanjem djece s različitim pozadinama, posebnim obrazovnim potrebama ili invaliditetom, izbjegavajući podjelu i potičući sudjelovanje djece te

– njihove kvalitete, promicanjem profesionalizacije i pružanja dobrih radnih uvjeta onima koji rade u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, jačanjem razvoja kurikuluma ili pedagoških smjernica za ranu dob pomoću kojih se svoj djeci omogućuje da u potpunosti razviju svoj potencijal, osiguravanjem jednakog odnosa prema dječacima i djevojčicama kao i jednakih mogućnosti za jedne i druge, promicanjem praćenja i ocjenjivanja tog područja u najboljem interesu djeteta te primjenom prikladnih struktura rukovođenja;

25. Primijene integrirane pristupe, usmjerene na dijete, kojima se pokušava obuhvatiti sve aspekte razvoja i dobrobiti djeteta te dalje jačaju koordinaciju i interakciju među zdravstvenim, obrazovnim, i socijalnim sustavom te sustavom za zaštitu djece, kao i integriranu i koordiniranu ponudu usluga na lokalnoj razini;

26. Nastave podupirati roditelje promicanjem sudjelovanja na tržištu rada i ravnoteže između poslovnog i privatnog života te pružanjem financijske potpore i pristupa raznim uslugama uključujući pružanje savjeta i pomoći obiteljima;

27. Nastave pružati multidisciplinarnu potporu djeci i obiteljima s nepovoljnom pozadinom, poput romske djece, djece iz trećih zemalja sa zakonitim boravištem ili djece s invaliditetom ili s posebnim potrebama, kao i djeci kojoj se pruža alternativna skrb ili djeci koja su žrtve nasilja i zlostavljanja;

28. Promiču uključenost roditelja i prakse kojima se utvrđuju i produbljuju partnerstva između roditelja i službi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, kao i prakse kojima se olakšava informiranje roditelja i obitelji s nepovoljnom pozadinom ili iz ranjivih zajednica;

29. Nastave poboljšavati postojeće prikupljanje podataka o ključnim pokazateljima razvoja u ranoj dobi i o pružanju usluga te njihovo praćenje, na nacionalnoj i lokalnoj razini;

30. Pojačaju uključenost svih relevantnih javnih i privatnih aktera te onih iz civilnog društva, kao i suradnju među njima, u izradi, provedbi, praćenju i ocjenjivanju politika razvoja i dobrobiti u ranoj dobi;

31. Bolje iskoriste europske strukturne i investicijske fondove (ESIF), a posebno Europski socijalni fond (ESF) i Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), ovisno o nacionalnim okolnostima i političkim programima s ciljem podupiranja politika sprečavanja siromaštva djece i socijalne isključenosti i borbe protiv njih;

POZIVA ODBOR ZA SOCIJALNU ZAŠTITU DA

32. Nastavi, u okviru otvorene metode koordinacije za socijalnu zaštitu i socijalno uključivanje, olakšavati i poticati prikupljanje i razmjenu ideja, znanja, iskustva i dobre prakse o integriranim politikama razvoja u ranoj dobi i njihovu učinku na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti, među ostalim putem tematskih preispitivanja i programa istorazinske ocjene socijalne zaštite i socijalne uključenosti;

33. Nastavi pratiti određene teme povezane sa siromaštvom djece te dobrobiti i razvojem djece, među ostalim putem europskog semestra, te pružati njihovu odgovarajuću analizu;

34. Nastavi suradnju na razini EU-a s Odborom za zapošljavanje, Odborom za obrazovanje i drugim odborima i skupinama na visokoj razini o temama zajedničke nadležnosti u pogledu praćenja promjena u društvu i smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti.

PRILOG

Referentni dokumenti

- Povelja EU-a o temeljnim pravima;
- Europa 2020. – Strategija za pametan, održiv i uključiv rast;
- Europski stup socijalnih prava;
- Zaključci Vijeća o socijalnoj dimenziji obrazovanja i osposobljavanja, 2010.;
- Zaključci Vijeća o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: pružanje najboljih temelja svoj našoj djeci za svijet sutrašnjice, 2011.;
- Preporuka Komisije 2013/112/EU „Ulaganje u djecu: prekidanje začaranog kruga djece u nepovoljnom položaju";
- Zaključci predsjedništva, sastanak Europskog vijeća u Barceloni 15. i 16. lipnja 2002.;
- Europski pakt za rodnu ravnopravnost za razdoblje od 2011. do 2020.;
- Strateški okvir za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.);
- Rezolucija Europskog parlamenta o smanjenju nejednakosti s posebnim naglaskom na siromaštvo djece, 2015.;
- Zaključci Vijeća o Okviru EU-a za nacionalne strategije integracije Roma do 2020., 2011.;
- Zaključci Vijeća o ubrzavanju procesa integracije Roma, 2016.;
- Konvencija UN-a o pravima djeteta (CRC);
- Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom (CRPD);
- Ciljevi UN-a u pogledu održivog razvoja do 2030.;
- Komunikacija Komisije „Budući koraci za održivu europsku budućnost: Europske mjere za održivost", 2016.;
- Eurydice „Rješavanje socijalnih i kulturnih nejednakosti putem ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Europi", 2009;
- Prijedlog ključnih načela okvira kvalitete za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, izvješće Radne skupine za rani i predškolski odgoj i obrazovanje pod pokroviteljstvom Europske komisije.